

sv^{erige}SRadio

⚙

Kontakt

Sajt-karta

P1P2P3P4

Nyheter

Sport

Vetenskap & miljö

Kultur

Språk

Barn

Mer ▾

Program A-Ö

Vetenskap & miljö

⏮

P1: Morgoneko

▾

➤ Alla kanaler

Startsida

Nyheter

Program ▾

Temasidor ▾

Kroppen

Teknik

Djur & växter

Miljö

Historia

Människans kultur

Fysik & matematik

SENASTE NYTT: 06:00 [Vattenkraft kan avge mer växthusgaser än kolkraft](#) (Vetenskap & miljö)

Nyheter från Vetenskapsradion

Mer mat utan att biologisk mångfald drabbas

Publicerat: måndag 22 augusti kl 06:56, [Vetenskap & miljö](#) | 1 kommentar | Dela ▾

Den globala matproduktionen kan fördubblas utan att den biologiska mångfalden drabbas, den biologiska mångfalden kan till och med öka om man använder rätt teknik. Det säger en grupp forskare som presenterar sin forskning på Världsvattenveckan idag.

 Miljövänlig matproduktion ▾

– Det finns stor potential för att öka matproduktionen. Med bra hantering av vattenresurserna och jordbruksmarken kan man lätt fördubbla eller trefaldiga skördarna i det regnförsedda jordbruket i Afrika, säger Eline Boelee på [International Water Management Institute](#).

Som exempel nämner hon ett område i de etiopiska högländerna där man hade som mål att minska erosionen på sluttningarna. Vissa områden stängdes av för betande djur, man planterade träd och grävde diken för att bättre kunna samlade upp regnvatten. Erosionen minskade, jordarna kunde hålla vatten bättre och bönderna kunde skörda hö på det avstängda området, samtidigt som växtligheten hämtade sig drastiskt bland träden, säger Eline Boelee.

Och hennes kollega Alain Vidal säger att om man med den här typen av strategier fördubblar småböndernas produktion, som idag är 70% av matproduktionen, så kan världen försörjas med mat även 2050, när världsbefolkningen befolkningen förväntas nå en topp på drygt nio miljarder. – Om småbönderna fördubblar sina skördar till 2050 så har vi den ökning som behövs för att föda världen.

Eline Boelee och Alain Vidal. Foto Gustaf Klarin/SR

Nyckelord

[➤ > Miljö](#)

 Dela artikeln
[Facebook](#) • [Twitter](#) • [Digg](#) • [Delicious](#)

 Skriv ut

[➤ Gustaf Klarin](#)
Vetenskapsradion
gustaf.klarin@sr.se

Kommentarerna kan tyvärr inte visas

MER OM NYHETER FRÅN VETENSKAPSRADION

 Min radio

För att lyssna i spelaren måste du ha [Adobe Flash](#) installerat på din dator. Det går även att lyssna med våra [direktlänkar](#).

Välj kanal

Eget fönster

Publicerat: kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | Dela ▾

Elektricitet från vattenkraft kan ge flera gånger högre utsläpp av växthusgaser än om den produceras med fossila bränslen. Åtminstone från vattenkraftsdammar i regnskogsområden, visar en ny studie från Brasilien.

 Vetenskap Balbina NY lång ▾

[➤ Kommentera gärna nyheten på Klotets blogg](#)
[➤ Läs mer](#)

Balbinakraftverket i Amazonas, Brasilien.
Foto: Wikipedia.

Forskare söker efter malm kilometer ner i

Lyssna

 [Nyheter från Vetenskapsradion](#) ▾

[➤ Sändningsarkiv](#)
[➤ Poddradio \(ladda ner mp3-filer\)](#)

Nyheter från Vetenskapsradion

[➤ Vattenkraft kan avge mer växthusgaser än kolkraft](#)
[➤ Forskare söker efter malm kilometer ner i marken](#)
[➤ Nytt känsligare test för livmoderhalscancer införs](#)

 Prenumerera

Våra vetenskapskommentatorer

Sveriges Radios vetenskapskommentatorer ger nya vetenskapsrön sammanhang och fördjupar förståelsen för olika forskningsfält.

[➤ Möt vetenskapskommentatorerna](#)

[➤ Sveriges Radios vetenskapsredaktioner](#)

Vandra i Blomsterkungens fotspår

Följ med på en vandring i Carl von Linnés fotspår, där geolokalisering och vetenskap flätas samman, och få ljudliga Linnéskatter från Sveriges Radio längs vägen.

marken

Publicerat: tisdag 23 augusti kl 06:10, [Vetenskap & miljö](#) | [Kommentera](#) | [Dela](#) ▼

Nu börjar malmen på många håll i Sverige att ta slut uppe vid markytan, och man måste söka djupare ner för att hitta nya fyndigheter. Vid Luleå tekniska universitet håller Pär Weihed, professor i malmgeologi, på att ta fram metoder för att ta reda på var nånstans de djupa fyndigheterna finns.

[🔊 Prospektering på djupet](#) ▼

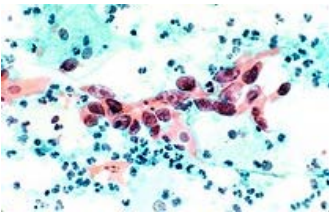
[► Läs mer](#)

Gammalt gråbergssupplag som går igenom för att utvinna malm, på LKAB:s industriområde i Kiruna. Foto: Maja Suslin

Nytt känsligare test för livmoderhalscancer införs

Publicerat: tisdag 23 augusti kl 06:19, [Vetenskap & miljö](#) | [Kommentera](#) | [Dela](#) ▼

Tumörceller i livmoderhalsen. Foto NIH, Wikimedia

DNA test för det virus som orsakar livmodershalscancer är känsligare än traditionell cellprovtagning. Det visar en omfattande amerikansk studie på 50 000 kvinnor som publiceras i The Lancet Oncology. Den stödjer tidigare europeiska forskningsresultat. Först i Sverige med det nya systemet blir Stockholms läns landsting.

[🔊 Oklart om fler fall kan upptäckas](#) ▼

[► Läs mer](#)

Arten homo erectus först med lagad mat och mindre tänder

Publicerat: tisdag 23 augusti kl 08:04, [Vetenskap & miljö](#) | [1 kommentar](#) | [Dela](#) ▼

Förmänniskoarten Homo erectus, kan ha varit de första kockarna eftersom de tillagade sin mat. Detta enligt forskare som bl a gjort analyser av deras tuggtänder, kroppsvikt och DNA för att se hur mycket av tiden de använde till att äta.

[► Läs mer](#)

Tänder från Homo erectus . Foto Wikimedia commons.

Världens äldsta fossil funnet

Publicerat: måndag 22 augusti kl 08:49, [Vetenskap & miljö](#) | [2 kommentarer](#) | [Dela](#) ▼

Forskare har hittat världens äldsta fossil, över 3,4 miljarder år gammalt. Det är en mikroskopisk organism man har hittat i Australien.

[► Läs mer](#)

Poröst kopparlager sparar energi

Publicerat: måndag 22 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | [3 kommentarer](#) | [Dela](#) ▼

Behandlade och obehandlade plåtar. Foto: Sveriges Radio

Värmepumpar och kylaggregat blir mer effektiva och kan spara stora mängder elenergi om de har en porös ytbeläggning istället för en slät. Det är forskare på Kungliga Tekniska Högskolan som utvecklat den nya tekniken, som man hoppas kan få stora effekter för den globala elanvändningen - och i förlängningen också leda till billigare elräkningar för svenska konsumenterna.

[🔊 Hoppas på tillverkning om ett par år](#) ▼

[► Läs mer](#)

Kvinnor ökar i vikt när de gift sig

Publicerat: måndag 22 augusti kl 08:46, [Vetenskap & miljö](#) | [Dela](#) ▼

Kvinnor lägger på hullet efter giftermålet.

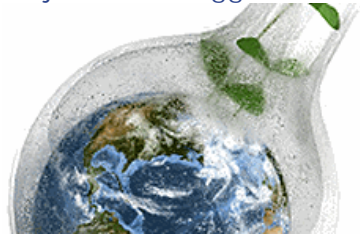

Vi granskar doktoranders villkor

Vetenskapsradion undersöker svenska och utländska doktoranders villkor på svenska lärosäten.

Hör av dig med tips och reflektioner kring granskningen till reporter Therese Bergstedt, therese.bergstedt@sverigesradio.se, eller till [📧 Radioleaks](#) – Sveriges Radios krypterade tjänst för information.

Följ Klotets blogg

Senaste blogginläggen från miljöprogrammet Klotet.

[► Klotets sommarrepriser. Vi önskar alla en grön och vilsam sommar!](#)

[► Kan mikroalger bli framtidens gröna guld?](#)

[► Boende hittar utsläpp som myndigheterna missar](#)

[📧 Prenumerera](#)

Vetenskap i mobilen

Kolla in Vetenskap & miljö var du än befinner dig, med Sveriges Radios mobilsajt. Läs mer: [► Sveriges Radio i mobilen](#)

Lämna information till Radioleaks

Hjälp Sveriges Radio att avslöja fusk och missförhållanden inom forskarvärlden och vetenskapsområdet, med hjälp av Radioleaks, en krypterad tjänst för dig som vill lämna information. [📧 Gå in på radioleaks.se](#)

Män ökar i vikt när de skiljer sig.
Det enligt ny forskning från Ohio State University.
[▶ Läs mer](#)

Ryggradsdjurens evolution gick i tre vågor

Publicerat: torsdag 18 augusti kl 14:55, [Vetenskap & miljö](#) | [Dela](#) ▼

Nästan alla människans gener liknar generna i en torsk eller en stare, trots att vi är så olika. Nu har forskare upptäckt att anledningen till att vi är så olika inte ligger i själva generna utan i vilka gener som är aktiva. Dessutom har de upptäckt att ryggradsdjurens evolution har gått igenom tre perioder med mycket stora förändringar.

[▶ Reglering av generna styr vilka vi är](#) ▼

[▶ Läs mer](#)

Signalerna som styr fosterutveckling har förändrats mycket under ryggradsdjurens utveckling Bild: Wikimedia Commons

Känguruns DNA kartlagts

Publicerat: fredag 19 augusti kl 06:51, [Vetenskap & miljö](#) | [1 kommentar](#) | [Dela](#) ▼

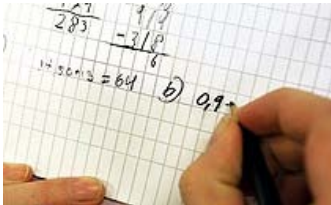
Känguruns DNA har nu sekvenserats och publiceras i Genome Biology.

Någonstans i all den koden finns sannolikt svaret på att kängurun utvecklat sin speciella fortplantningsmetod. När ungarna föds väger de bara något knappt gram, och tillbringar sedan 9 månader i mammas pung för att växa till sig innan dom tar sig ut i omvärlden.

[▶ Läs mer](#)

Koll på läget. Foto: Amy Sancetta / Scanpix

Mattelektion: Foto: Tomas Oneborg / Scanpix

[▶ Läs mer](#)

Fokus ger inlärning

Publicerat: fredag 19 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#)

| [1 kommentar](#) | [Dela](#) ▼

Koncentration är nyckeln till framgång - om barn lär sig att fokusera har de sen lättare att lära sig det mesta. Det visar en forskningsgenomgång som publiceras i veckans nummer av Science.

[▶ Koncentration viktig](#) ▼

KLIMATET

Arter anpassar sig snabbt till förändringar

Publicerat: fredag 19 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#)

| [Dela](#) ▼

Naturen reagerar snabbt på klimatförändringar visar en sammanställning som gjorts av forskare vid Yorkuniversitetet i storbritannien. I vissa fall flyttar arter upp till tre gånger snabbare än man tidigare trott som anpassning till varmare klimat.

[▶ Läs mer](#)

Fjärilsart som flyttat 220 km norröver de senaste 20 år i Storbritannien. Foto P. Matthews / Wikimedia Commons

ÅLDERSBESTÄMNING

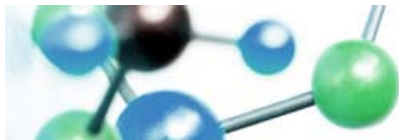
Månen 100 miljoner år yngre

Publicerat: fredag 19 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#)

| [2 kommentarer](#) | [Dela](#) ▼

En sten från månen som togs hem till jorden för fyrtio år sen

Vetenskap och miljö

Webbredaktör: Anna Theorell
E-post: vet@sr.se

MEST LÄSTA

MEST LYSSNAT

Stort matsvinn engagerar

Vi slänger en tredjedel av den mat som produceras, och mer än hälften av maten är då fullt ätbar. Matsvinnet får konsekvenser för både ekonomi och miljö, och är en fråga som engagerar.

[▶ Mat till spillo](#) ▼

Sätt pris på livet - ett program om livets värde
Svenska stamcellsforskare på offensiven i Kalifornien
Sjukvården upptäcker bara hälften av alla kvinnor med anorexi
Fängelser inte plantskolor för brott

Mest kommenterade

Behandlade och obehandlade plåtar. Foto: Sveriges Radio

Poröst kopparlager sparar energi

Värmepumpar och kylaggregat blir mer effektiva och kan spara stora mängder elenergi om de har en porös yteläggning istället för en slät. Det är forskare på Kungliga Tekniska Högskolan som utvecklat den nya tekniken, som man hoppas kan få stora effekter för den globala elanvändningen - och i förlängningen också leda till billigare elräkningar för svenska konsumenter.

[▶ Hoppas på tillverkning om ett par år](#) ▼

Hårda ytor i våra städer kan bidra till översvämningarna
Månen 100 miljoner år yngre
Arten homo erectus först med lagad mat och mindre tänder
Känguruns DNA kartlagts

Mer om...

> Kroppen , > Djur & växter , > Miljö , > Teknik , > Historia , > Människans kultur , > Fysik & matematik ,

ombord på apollo 16 avslöjar nu att månen kan vara 100 miljoner år yngre än andra forskare hävdat tidigare.

[► Läs mer](#)

Månen - 100 miljoner år yngre. Foto: Hasse Holmberg / Scanpix

Regnforskning på SMHI ska hjälpa stadsplanerare

Publicerat: torsdag 18 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | 2 kommentarer | Dela ▼

Intensivare regn ▼

Regn i stil med de regn som drabbade Västssverige i måndags förutspås öka med 20-30% till nästa sekelskifte, enligt forskare i hydrologi på SMHI. Och SMHI ska nu ta fram underlag för stadsplanerare vad det gäller just häftiga regn. Syftet är bland annat att göra det enklare att planera avloppsnät i framtiden.

[► Läs mer](#)

Lastbil utanför regnigt Göteborg i måndags

Hundar upptäcker cancer

Publicerat: torsdag 18 augusti kl 06:15, [Vetenskap & miljö](#)

| 4 kommentarer | Dela ▼

Hund sniffar i provrör från Schillerhöhe hospital

En doft av cancer ▼

Ett mycket viktigt sätt att minska antalet dödsfall i cancer är att upptäcka cancer tidigt. Då kanske man ta hjälp av människans bästa vän.

Cancersjukdom ger i från sig dofter som hundar kan känna igen. Det har tidigare studier visat som publicerats det senaste decenniet. Men nu hävdar ett tyskt forskarlag att man för första gången lyckats visa att hundar verkligen på ett tillförlitligt sätt kan upptäcka lungcancer.

[► Läs mer](#)

Målare får hjälp av forskare som ändrar molekyler

Publicerat: torsdag 18 augusti kl 06:05, [Vetenskap & miljö](#) | 1 kommentar | Dela ▼

När droppen torkar ▼

Ny forskning kan kanske kan leda till bättre målarfärg i framtiden. Det handlar om hur vätskor fungerar på molekylnivå.

[► Läs mer](#)

STÖRTREGENEN

Hårda ytor i våra städer kan bidra till översvämningarna

Publicerat: onsdag 17 augusti kl 06:12, [Vetenskap & miljö](#)

| 3 kommentarer | Dela ▼

För att bättre kunna anpassa avrinningen av vatten vid häftiga regn ska forskare på uppdrag av Svenskt vatten kartlägga hur mycket hårda ytor det egentligen finns i tätbebyggda områden.

Uppgifterna ska jämföras med vad rörledningarna är anpassade för och kan användas vid kommunernas stadsplanering.

Alltmer betong och asfalt ▼

[► Läs mer](#)

Göteborg drabbades av störmgar i trafiken pga kraftigt regnväder. Industrivägen i Lindome. FOTO Björn Larsson Rosvall / Scanpix

Fem gener kopplade till aggressiv prostatacancer

Publicerat: onsdag 17 augusti kl 08:13, [Vetenskap & miljö](#) | Kommentera | Dela ▼

Fem gener som är inblandade i aggressiv prostatacancer har kartlagts av ett forskarteam från USA och Sverige. Ju flera av dessa fem gener patienten har, desto svårare och mer dödlig blir sjukdomen.

[► Läs mer](#)

Humlor hittar kortaste vägen

Publicerat: onsdag 17 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | Dela ▼

Humlor är säkra problemlösare när det gäller att effektivisera sina flygturer. När de flyger runt mellan olika blommor och letar efter nektar lyckas de få till den kortaste vägen.

Humlor flyger så kort det går ▼

[► Läs mer](#)

Alltid redo - björnar i ide ständigt på vakt

Publicerat: onsdag 17 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | 1 kommentar | Dela ▼

Björnhona i ide med ungar. Foto: Timothy G Laske

Björnar i vinteride har ständig beredskap för oväntade faror - det har amerikanska forskare fått svart på vitt på när de följt åtta svartbjörnar med inopererade mätinstrument som registrerar hjärtslag och andningsrytmen under lång tid.

[Björnartikeln](#)

[► Läs mer](#)

Fet kost kan ge diabetes

Publicerat: tisdag 16 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | 13 kommentarer | Dela ▼

Fet mat kan öka risken att drabbas av diabetes. För mycket fett i blodet kan hindra kroppen från att producera rätt mängd insulin, det kan amerikanska forskare visa efter en studie på möss och människor. De hoppas att upptäckten ska leda till nya läkemedel.

Blodfetter ökar risken för diabetes ▼

[► Läs mer](#)

Fett i kosten kan leda till diabetes Foto: Pontus Lundahl/Scanpix

Svavel i Kalifornien avslöjar Fukushimautsläpp

Publicerat: tisdag 16 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | Dela ▼

Mätningar i San Diego i södra Kalifornien avslöjar storleken på utsläppen av radioaktiva ämnen från det havererade kärnkraftverket i Fukushima i våras. Kylningen med havsvatten ledde till utsläpp av radioaktivt svavel som kunde mätas på andra sidan stilla havet rapporterar forskarna i veckans nummer av amerikanska vetenskapsakademins tidskrift PNAS.

[► Läs mer](#)

Mätinstrument på piren vid Scrippsinstitutet i San Diego avslöjar storleken på utsläppen från Fukushima på andra sidan Stilla Havet. Foto: Kimberly Prather/UC San Diego.

MOTION

En kvart om dan räcker långt

Publicerat: tisdag 16 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | 2 kommentarer | Dela ▼

Femton minuters motion om dan förlänger livet med tre år. Det är slutsatsen av en stor undersökning som gjorts på Taiwan som omfattat 400 tusen taiwaneses.

[► Läs mer](#)

Sterila myggghanar hindrar malariaspridning

Publicerat: måndag 15 augusti kl 06:00, [Vetenskap & miljö](#) | 3 kommentarer | Dela ▼

Spridningen av malaria tar livet av uppemot en miljon människor varje år, främst barn i södra Afrika. Nu har forskare kommit ett steg längre i att få stopp på spridningen - genom att sterilisera de myggor som bär på malariaparasiten.

Sterilitet mot malaria ▼

[► Läs mer](#)

Malariamygga *Anopheles gambiae*. Bild: Wikimedia commons

Nyupptäckt energikälla för havslevande djur

Publicerat: måndag 15 augusti kl 06:02, [Vetenskap & miljö](#) | 1 kommentar | Dela ▼

Djur som lever på mycket stora havsdjup kan få sin energi från vätgas, det är en ny upptäckt som gjorts av forskare vid Max Planckinstitutet. På flera tusen meters djup ute i de stora oceanerna där vatten pumpas upp från heta undervattenskällor, där lever bland annat musslor. Eftersom som inte solljuset når dit ner får de sin energi från vätesulfid och metan som bildas i de heta källorna. Man har tidigare känt till att musslorna kommer åt den här energin genom att de lever i symbios med bakterier som oxiderar vätesulfiden eller metanet.

Vätgas ger kraft i djupet ▼

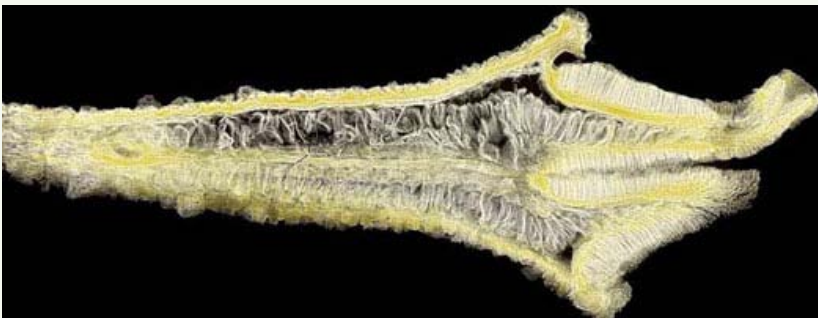
[► Läs mer](#)

Vätgaslevande musslor på flera tusen meters djup. Foto: MARUM, University of Bremen, Germany

De första blommorna spred sig snabbt

Publicerat: måndag 15 augusti kl 06:01, [Vetenskap & miljö](#) | Dela ▼

Den fossila blomman *Silvanthemum* Foto: Else Marie Friis

Svenska forskare har hittat fossil från några av världens första blommor, som bara var några millimeter stora. Och de har kunnat visa att växter med blommor började dominera växtlivet mycket tidigare än vad forskare tidigare har trott.

Fossila blommor med stor variation ▼

[► Läs mer](#)

Ny strålningsmätare för oroliga japaner

Publicerat: måndag 15 augusti kl 09:33, [Vetenskap & miljö](#) | Dela ▼

Efterfrågan på strålningsmätare har vuxit explosionsartat i Japan efter kärnkraftsolyckan i Fukushima i mars. Och nu har en forskare i Kyoto uppfunnit en mätare som är gjord av återvunna PET-flaskor, som ska ge ifrån sig ett blått fluorescerande ljus när den utsätts för joniserande strålning.

Mätaren ska kosta en tiondel av vad dagens produkter gör, rapporterar TT.

Trogna homosexuella finkar

Publicerat: måndag 15 augusti kl 09:35, [Vetenskap & miljö](#) | Dela ▼

Homosexuella finkar kan vara lika starkt knutna och trogna mot varandra som heterosexuella. Det visar en studie av zebrafinkar som publiceras i Behavioural Ecology and Sociobiology.

Forskarna konstaterar att de homosexuella finkarna sjöng och kråmade sig för varandra precis som heterosexuella, rapporterar BBC .

En ny grupp av svamp hittad

Publicerat: fredag 12 augusti kl 06:32, [Vetenskap & miljö](#)

| 1 kommentar | Dela ▼

Svenska och amerikanska forskare hittat en helt ny typ av svamp. En sensation för svampforskare, eftersom arten tillhör en egen, urtida gren av svampriket.

Ny svamp får namn ▼

► [Läs mer](#)

Björn Lindahl visar upp "uråldrig rotsvamp". Foto: Pierre Martin/Sveriges Radio.

Tvärsnitt ur en 407 miljoner år gammal växt. Foto: Dr. Gerrienne/Science

Tidigaste spåret av ved från 400 miljoner år gammal växt

Publicerat: fredag 12 augusti kl 07:52, [Vetenskap & miljö](#)

| Dela ▼

Ett växtfossil från Frankrike verkar vara den ädsta formen av ved som någonsin hittats, enligt en artikel som publiceras i Science. Man vet inte exakt när jordens växter började få vedkaraktär med årsrignar i stammen, men det nya växtfossilet är över 400 miljoner år gammalt, åtminstone 10 miljoner år äldre än vad tidigare fossil visat.

► [Läs mer](#)

Föregående [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) [8](#) [9](#) [10](#) Nästa

Upptäck mer Allt samlat på ett ställe

En tredjedel av maten slängs i soporna

Men hälften av det som kasseras är fortfarande ätbart – vilket får stora konsekvenser för både ekonomi och miljö.

Läs mer om matsvinnet på vår ► [Vetenskaps- och miljösajt](#).

Knarkdebatten

Det bli allt vanligare bland ungdomar att använda cannabis.

► [SR Minnen: Hasch i arkivet](#)

Om hasch (1977) ▼

Tack för musiken

Niklas Strömstedt möter sex artister ur Sveriges toppskikt.

Se Tack för musiken